

KÉKKÚT

TELEPÜLÉSKÉPI ARCULATI KÉZIKÖNYV

2018

TARTALOMJEGYZÉK

POLGÁRMESTERI KÖSZÖNTŐ.....	3
1. BEVEZETÉS	4
2. KÉKKÚT BEMUTATÁSA	5
A település történeti leírása	5
A település természeti környezete	6
3. ÉPÍTÉSZETI ÖRÖKSÉGÜNK	8
Szent Dömötör templom.....	8
Tájház	9
Országosan védett népi lakóházak.....	10
Értékes épületek.....	11
Présházak.....	12
Szakrális emlékek.....	13
Köztéri alkotások	14
4. TÁJ- ÉS TERMÉSZETI ÉRTÉKEINK	15
5. ELTÉRŐ KARAKTERŰ TELEPÜLÉSRESZEK	16
Külterület	17
Gazdasági terület	18
Szőlőhegy.....	18
Hagyományos településrész	19
6. ÉPÍTÉSZETI ÚTMUTATÓ.....	20
Épülettömeg.....	21
Magasság	21

Tetőzet	21
Anyag-és színhasználat	22
Utcái homlokzat.....	22
Kerítés.....	22
7. MAI, IRÁNYADÓ PÉLDÁK	26
Épületek	26
Kerítések	28
Előkeretek, kertek és növényalkalmazás.....	29
Ajtók, ablakok.....	30
Homlokzatrészletek.....	31
Kémények.....	32
8. UTCÁK, TEREK.....	33
9. HIRDETÉSEK, REKLÁMTÁBLÁK.....	34
10. EGYÉB MŰSZAKI BERENDEZÉSEK.....	35
KÉPJEGYZÉK.....	35
IMPRESSZUM	37

POLGÁRMESTERI KÖSZÖNTŐ

Tisztelt Lakosok, Ingatlan tulajdonosok!

A Káli-medence a Magyarország egyik kiemelkedő építészeti-, táji-, természeti értékekben gazdag tájegysége, nem véletlenül szerepel a világörökségi várományos területek között.

Kékkút ezen belül a tájegység egyik ékköve, kistelepülés ugyan, de híven őrzi egységes építészeti hagyományait, történetiségét.

Tekintettel arra, hogy az országos kéktúra útvonal részeként egyre többen ismerik meg értékeinket, ezen értékek megőrzése kis közösségünknek nem csupán célja, hanem egyben, felelőssége, mi több kötelessége is.

A Településképi Arculati Kézikönyvet a fentiek szellemiségében állítottuk össze, segítséget nyújtva, egyben iránymutatást is adva az épületek felújításának építészeti elemeire, valamint megfogalmazva az új épületek létesítésére vonatkozó elvárásainkat.

Kékkút szeretettel, széleskörű korszerű szolgáltatásokat nyújtva vár minden új ingatlantulajdonost, letelepedni vágyót, kérésünk felénk így nem lehet más, mint építészeti, táji, természeti értékeinek tiszteletben tartása mindannyiunk érdekében.

Mindezek okán szeretettel ajánljuk minden lakosunknak, ingatlantulajdonosunknak, de akár csak az ide látogatóknak is a Települési Arculati Kézikönyvünk forgatását, általa értékeink megismerését.

Tisztelettel:

Pék László
polgármester

1. BEVEZETÉS

Kékkút földrajzi pozíciója alapján a Káli-medence tájegységhez tartozik. A Káli-medence nyugati peremén fekvő egyutcás kis település a medence nyolc településének legkisebbje. A település jelentőségét évszázadokon keresztül ásványvízlelőhelyének köszönhetette, napjainkban az egyik legismertebb forrás, a Theodóra itt található. Elhelyezkedéséből adódóan igen színes és változatos természeti környezete teszi kivételesen értékké a községet. Teljes közigazgatási területe fokozottan védett terület, a Balaton-felvidéki Nemzeti Park része. Rendkívül értékes a Kütyü-domb területe és a belterülettől délre található mélyfekvésű gyepek.

Kékkút még őrzi hagyományos településszerkezetét. A nőtt jellegű település fő utcáján az épületeinek nagy részén felfedezhetőek a sajátos helyi építészeti stílusjegyek. A régmúlt korok őrzött, művi emlékei, a természetközeli területhasználat és harmonikus tájszerkezet kölcsönöz sajátos arculatot a községnek. Ezért a településképi arculati kézikönyv ezeknek a meglévő értékeknek a megóvására, valamint az ésszerű és visszafogott, a kialakult környezethez igazodó fejlesztésekre helyezi a hangsúlyt, hiszen ezáltal marad Kékkút továbbra is vonzó és élhető település az itt élők, illetve az üdülők számára egyaránt. A kézikönyv a későbbiekben irányadó példákkal szemléltetve nyújt útmutatást az építésszek és újonnan építkezők számára, hogy az új, modern épületek Kékkút egyedülálló településképebe illeszkedve tovább gazdagítsák a település báját.

Káli-medence látképe

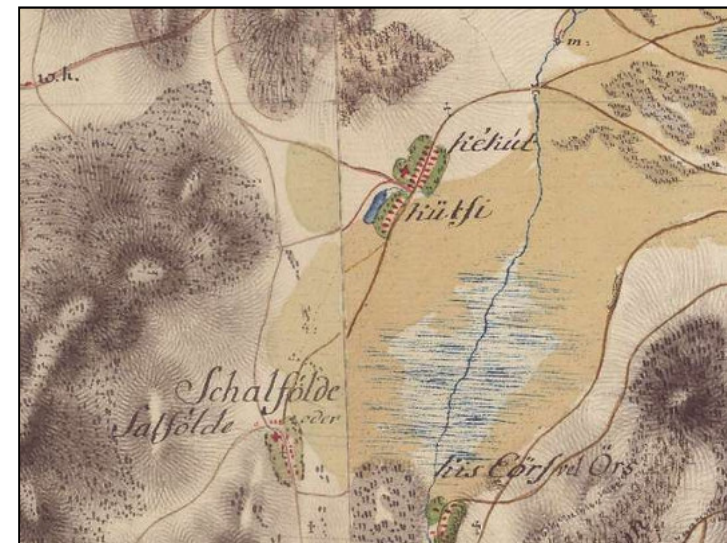
2. KÉKKÚT BEMUTATÁSA

A település történeti leírása

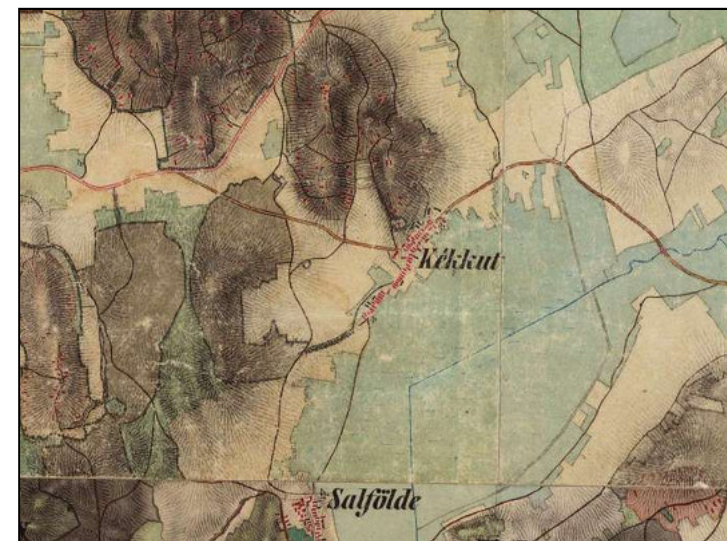
A település története a messze múltba, egészen az ie. III. évezredig nyúlik vissza. Az 1900-as években végzett ásatásokkor őskori régiségeket, késő rézkori leleteket tártak fel a község területén. Római kori leletek pedig bizonyították, hogy már a Kr. utáni III.- IV. évszázadban jelentős településnek számított és virágzó gazdaságot működtetett. A rómaiak megtelepedését a kutatók a savanyúvíz-forrás meglétéhez kötik. A település történetében meghatározó és máig is nagy jelentőségű forrás vize a szóbeszéd szerint Theodóra császárné kedvenc itala volt. A Római Birodalom bukása után a településen avarok telepedtek le, majd a honfoglalás korában a Kál nemzetség birtokába került. A település legrégebbi okleveles említésére 1338-ban került sor Kókkút néven. A XIV. század közepéig Kál-völgyének többi településével együtt királyi kézben volt, majd 1341-ben Károly Róbert a veszprémi püspökség alá helyezte.

A török megszállást Kékkút is megszenvedte, többször feldúlták, felégették, az akkori összeírásokban sokszor pusztaközösséggént emlegették. Egykori lakói a fosztogatások gyűrűlése után visszaköltöztek és újraépítették a települést. A török kor utáni betelepítések elkerülték, így a község megmaradhatott teljes egészében magyar, katolikus közösségnek. Gazdaságát a szőlőművelés uralta, népességének szinte egésze a mezőgazdaságból élt. Az I. katonai felmérés jól mutatja, hogy egykor a települést két együtcs településrész, a mai belterületi útelágazástól északkeletre Kékkút, délnyugatra pedig „Kükkfi” („Kütyü” elődje) alkotta. A község fejlődése a XIX. század közepéig rendkívül lassú volt, a II. katonai felmérésen azonban már látható, hogy a két településrész a bővülés révén összenőtt. Lakóinak száma II. József uralkodása alatt, 1890-ben volt a legmagasabb 355 fővel. Mai táj- és településszerkezete a XIX. századra alakult ki, faluképe és gazdálkodása egészen a II. világháborúig meghatározó volt.

Az 1900-as évek elején jelent meg a Kékkutat ismertté tevő ásványvíz palackozó üzem, mely már 1907-ben megkezdte a forgalmazást. 1945 után a szőlőterület nőtt, ellenben a mezőgazdaságban dolgozók száma csökkenésnek indul, a bányászatban és az iparban dolgozók száma jelentősen emelkedett. A XIX. század végétől kezdődően, rohamosan pedig az 1960-as években zajlott le a település népességcsökkenése. A 80-as évekre az utóbbi századok 250 körüli lélekszáma 50 alá csökkent, 1980 után a betelepülés és a növekvő nyaraló használat fordította meg valamelyest ezt a folyamatot. Ma 70 fő a település lélekszáma.

I. katonai felmérés (1783)

II. katonai felmérés (1856)

Szőlő-hegy látképe

Kékkúton található a Balaton-felvidék legjelentősebb hidrogeológiai értéke, a kékkúti ásványvíz. A Theodóra Ásványvíz a Hungarikum Bizottság egyhangú döntése alapján felvételt nyert nemzeti értékeink sorába, a Magyar Értéktárba. A Balaton-felvidéki Nemzeti Park létrehozásával 1997-ben a környezetvédelmi minisztérium fokozottan védett belterületté nyilvánította Kékkutat. Kékkút teljes közigazgatási területe része a Balaton-felvidék kultúrtáj Világörökség Várományos helyszín területének.

Kékkúti ásványvízforrás

A település természeti környezete

Kékkút földrajzi fekvése alapján a Káli-medence földrajzi tájegységhez tartozik, mely a Balaton-felvidéki Nemzeti Park egyik legértékesebb gyöngyszeme. Ez a természeti szépségekben és értékekben rendkívül gazdag vidék a Kékkúti hegy lábánál húzódik meg, a medence tőzeges láprétegeinek délnyugati sarkában. Kékkút kimagasló táji adottságaihoz olyan táji elemek és elem-együttesek tartoznak, melyek karakteresen meghatározzák a település jellegét. Ilyenek a nyitott, tágas, belátható medence, a településen átfolyó vízfolyások ágai, valamint a jellegzetes formájú kékkúti hegy a szőlőspincékkel és a Kütyü-domb érdekes sziklái. Kiemelkedő botanikai értéke, a Kütyü-dombot szinte teljes egészében beborítja a hazánkban igen ritka örökzöld félcserje, a csarab (*Calluna vulgaris*). Legismertebb ritkasága pedig a lisztes kankalin (*Primula farinosa* subsp. *alpigena*).

3. ÉPÍTÉSZETI ÖRÖKSÉGÜNK

Szent Dömötör templom

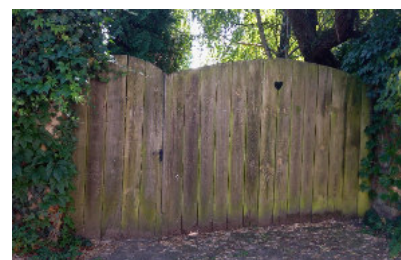
Kékkút belterületén mindössze négy műemlék található. Országos védelmet először település római katolikus temploma, a Szent Dömötör templom kapott. A település közepén álló, késő barokk stílusú templomot 1760-ban építették, a középkori templom helyén. A ma is rendkívül jó állapotú kis templom rendezett közpark jellegű templomkert környezetében található.

Tájház

A település lakóházai közül a legsajátosabb és így a Fő utca hangsúlyosan karakteres épülete a tájház. A Kütyü városrészben található, ősi formákat mutató épület a község első lakóháza, mely védelemben részesült. A tájegység legrégebbi népi műemléke és az egész Dunántúl egyedülállóan érdekes lakóháza. Füstökonyhás, nyitott oldaltornácos, háromosztatú lakóház. A kőoszlopos tornácos ház utcai homlokzatán a konyha található és csak mögötte van a szoba. A tornác utcai végében a szokásosnál keskenyebb előkamra épült, a konyha mögött a tornácról nyílik az istálló. Az 1799-ben épített zsúp héjazatú, nádfedeles, szabadkéményes ház a hozzá tartozó istállóval alkotja a mai tájházat. Építészeti hatása a puritánsága mellett megkapó, a régi mester tiszta és keresetlen formaérzékét tükrözi.

Országosan védett népi lakóházak

A tájegység jellegzetes épületei az ősi településmag területén, a Fő utcán található két országos védelem alatt álló lakóház, melyek még a XIX. század végén és az 1900-as évek elején épülhettek. Az egész Káli medence képét meghatározzák ezek a telekhatárra épült, hagyományosan nyeregvetős, szabadkéményes házak. A település egykori épületei kivétel nélkül a helyben rendelkezésre álló természetes építőanyagokból, kőből épültek, fedélszerkezetük anyaga fa. Tetőfedésre pedig nádat vagy zsúpszalmát használtak. A Fő utca 19. és 39. szám alatti épületek még őrzik a nádfedést. Tömegük és homlokzatuk harmonikus, jellegzetes a fehérre meszelt, magas oromfal szerényen díszítve. Dekoratív elemük az oromzat elválasztó tagozott párkány, a keretező falsáv, valamint a keretezett padlásablakok. Homlokzatuk szimmetriáját erősíti a két hatosztásos, gerébtokos ablak. Kéményük szintén egyedi, értékes elemei a népi lakóházaknak.

Értékes épületek

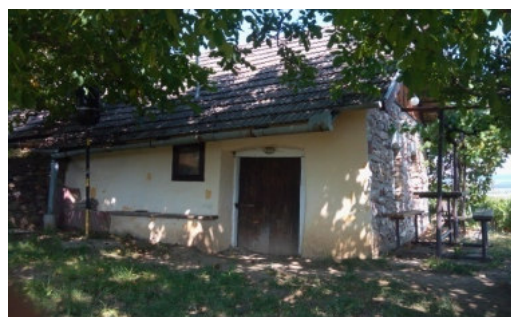
Kékkút műemlékvédelem alatt álló épületei mellett számos régi, rendkívül jó állapotban meglévő, illetve esztétikusan felújított, a népi építészet jegyeit magukon hordozó lakóháza is van. A település egyik legkarakteresebb épülete a község központjában, a templom melletti saroktelken álló, nádfedeles kőből épült parasztház. További szép példa, az illeszkedésre egyaránt a szomszédos telken álló előkertés hosszúház. Mindkettő 1910 előtt épülhetett. Rendkívül értékes házak közé tartoznak a Kütyü falurészben található, XIX. század elején épült és felújított házak is. A házak egytraktusos, vagyis szoba-konyha-kamrás alaprajzi elrendezésűek, a helyiségek egy közös folyosóra nyílnak. Tömegük léptéktartó, homlokzatuk visszafogott, mondhatni puritán, néhol pedig ízlésesen díszített. Jellemző elemeik az egész Káli-medence építészetére jellemző macskalépcsők, a tagozott kémények, valamint a kettős ormfali padlásnyílások.

Présházak

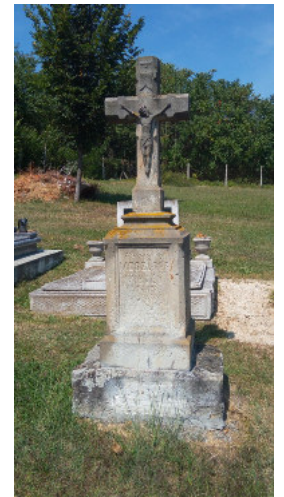
A szőlőhegy látképét gazdagítják az egykor helyi kőből épült, nyeregvetős, alapincézett présházak. Ma a település életében a szőlő - és borkészítés már nem olyan intenzíven van jelen, mint 200 évvel ezelőtt. Így ezek az egytraktusú, általánosságban fehérre meszelt, sok helyen még nádtetős házak ma egyre inkább üdülő és hétvégi házakká, nyaralókká lettek átalakítva.

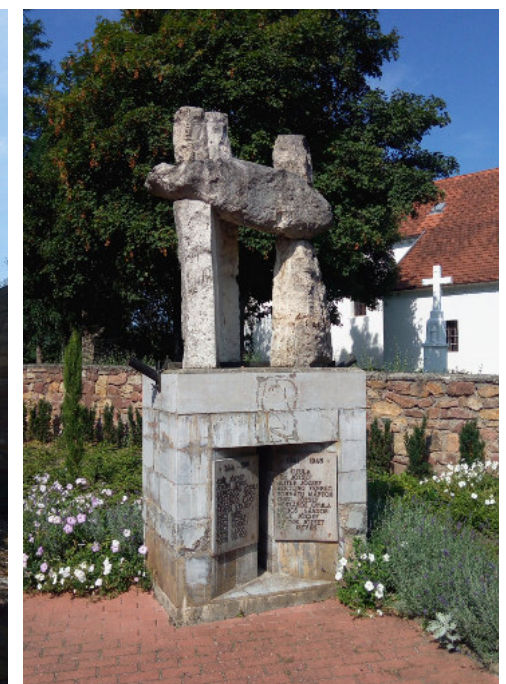
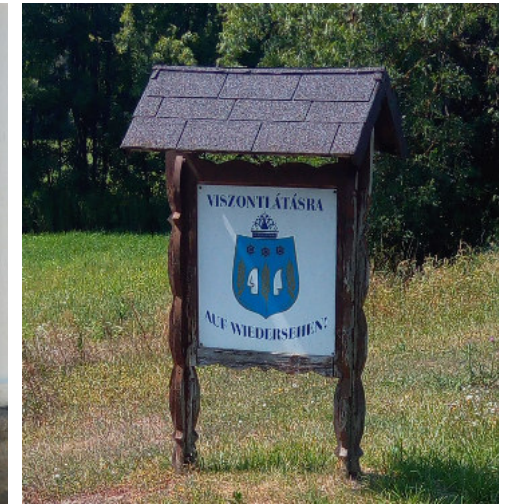
Szagrális emlékek

Kékkút kül-és belterületén számos szagrális alkotás létezik. A falukereszten kívül a templom-, és temetőkertben is értékes feszületet látható, a temetőben pedig sok védendő síremléket is található. A községben fellelhető és útszéli fehérre meszelt kőkeresztek kivétel nélkül egyedi tájértéknek minősülnek.

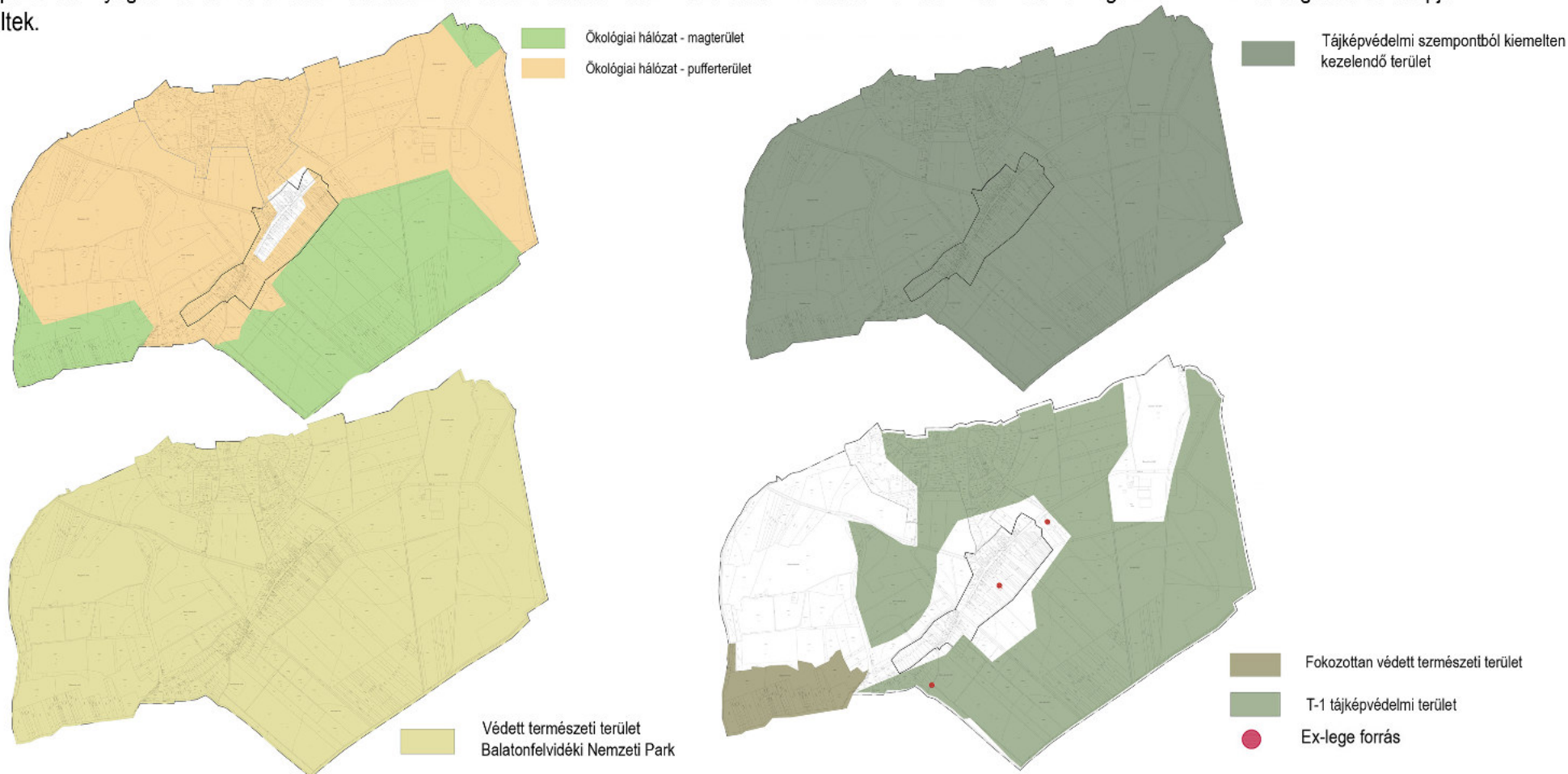
Köztéri alkotások

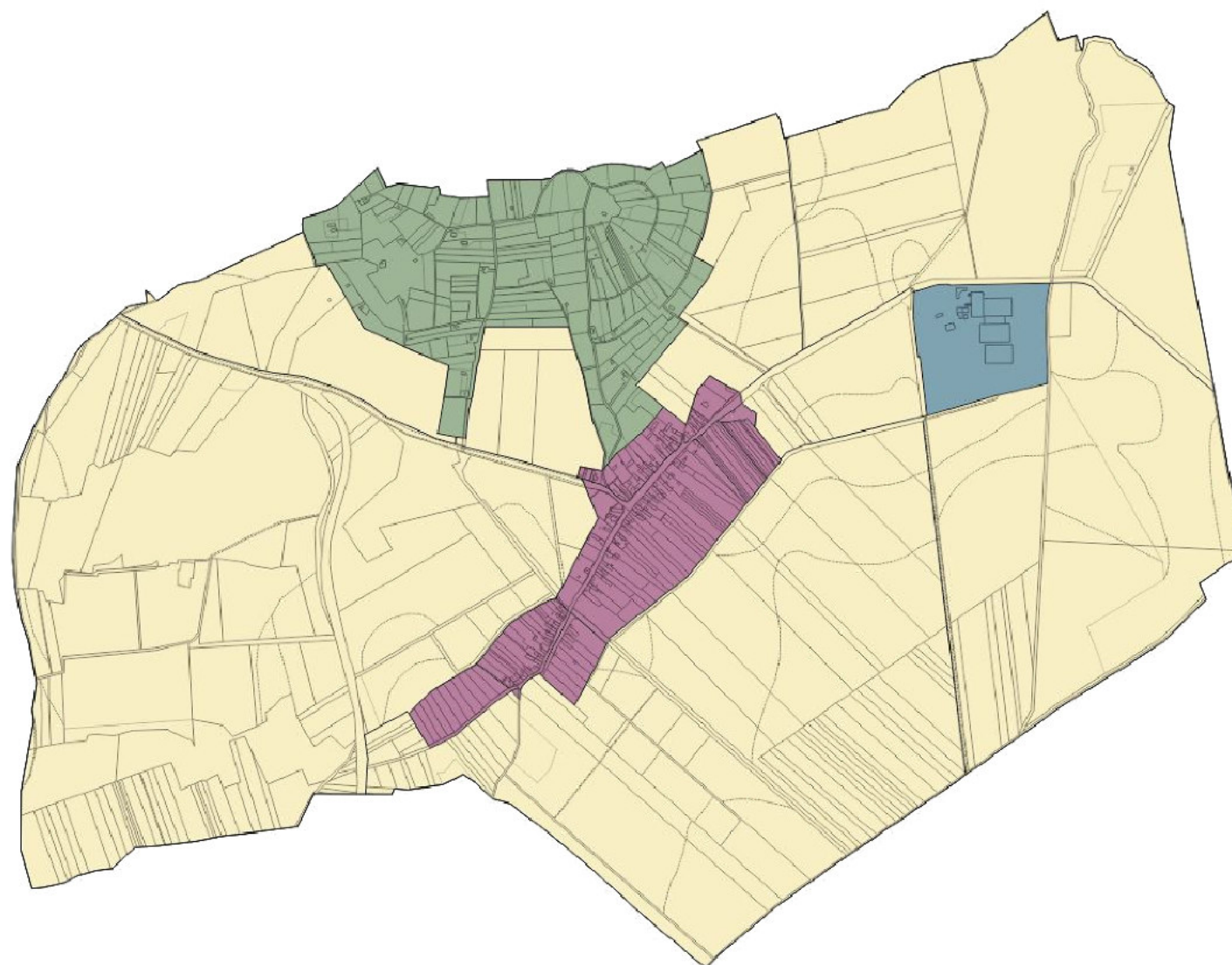
Kékkút identitását erősítik, illetve kulturális gazdagságát hirdetik a különböző köztéri alkotások. Ilyen például a lakosság által a világháború hősi halottainak tiszteletére emelt emlékmű közvetlenül a település központjában. Megemlíthető még a településkapu köszöntő táblája és a szépen felújított kőkút a Kütyü településrészen. Ezeken felül pedig a község két végén található a település kialakult arculatába szépen belesimuló térképház a templom mellett, valamint a Theodóra ásványvíz szobrászati alkotással díszített kútja a Kékkúti Ásványvíz Zrt. telephelye előtti esztétikusan kialakított pihenőhelyen.

4. TÁJI- ÉS TERMÉSZETI ÉRTÉKEINK

A település területét többféle területi védettség is érinti. Az Országos Ökológiai hálózat magterülete leginkább a település déli részét érinti, a település többi része a pufferterület részét képezi. Az országos és a Balaton törvény szerinti tájképvédelmi területek a teljes közigazgatási területet lefedik, akárcsak a védett természeti területek. A település dél-nyugati részén fokozottan védett természeti terület található. A lenti ábrák a Balaton-felvidéki Nemzeti Park Igazgatósága adatszolgáltatásai alapján készültek.

5. ELTÉRŐ KARAKTERŰ TELEPÜLÉSRÉSZEK

Kékkút egy főút mentén ún. spontán kialakult, egyutcás település. A középkori eredetű község szinte teljes egésze jelen formájában megőrizte a hagyományos, XVIII. századi településszerkezetét. A településképi ismérvek tekintetében Kékúton négy karakterében eltérő településrész különböztethető meg.

- Hagományos településrész
- Külterület
- Szőlőhegy
- Gazdasági terület

Külterület

Kékút külterületének legnagyobb része általános és korlátozott funkciójú mezőgazdasági terület (szántók, legelők), kisebb arányban pedig erdő alkotja. Hozzávetőleges középső részén a lakóterületi dominanciájú belterület helyezkedik el. A külterület keleti részén található Szentkirályi-Kékkúti Ásványvíz Kft. telephelyének kivételével a település teljes közigazgatási területe fokozottan védett terület, a Balaton-felvidéki Nemzeti Park része. Rendkívül értékes a Kütyü-domb területe és a belterülethől délre található mélyfekvésű gyepek. A Nemzeti Park Kékkút Salfölddel határos erdőterületeit természeti övezetté nyilvánította, a legfőbb feladat a természetes, természetközeli állapot fenntartása. Ezen felül számos régészeti és természetvédelmi terület, illetve védett növény-és állatfaj található Kékkúton. A település egésze kultúrtájnak minősített. A kultúrtáj egy olyan terület, mely történelmi, esztétikai vagy etnológiai szempontból kiemelkedő értékűnek tekinthető. Vagyis a kulturális örökség az ember és a természet együttes alkotása, tehát beletartoznak a régészeti lelőhelyek, a műemlékek, maga a település és az ezeket magukba foglaló természeti területek. A kultúrtáj megőrzése elősegíti a fenntartható földhasználatot és a táj természeti értékeinek a megőrzését is. A külterületi mezőgazdasági és erdőterületeken beépítés nem jellemző.

Védett növény – és állatfajok „a Káli-medencében”:

Lisztes kankalin
(*Primula farinosa*)

Cifra kankalin
(*Primula auricula*)

Gyászbogár
(*Morimus funereus*)

Havasi cincér
(*Rosalia alpina*)

Gazdasági terület

A település gazdasági erejét adó, hazánk egyik legrégebbi és legnagyobb ásványvíz palackozó, forgalmazó üzeme, a Szentkirályi-Kékkúti Ásványvíz Kft. telephelye külön megkülönböztetett gazdasági, kereskedelmi terület. A forrás első tulajdonosa Lang Mayer és Fia cég volt, akik bérbe véve a forrást palackozót építettek rá és 1907-től kezdték meg a forgalmazását „Kékkúti Anna-forrás víz” néven. Az egyre nagyobb népszerűségnek örvendő kékkúti vizet 1921-től Tokaji József, az akkori tulajdonos átnevezése óta hívják Theodóra ásványvízként. A megnövekvő keresletnek köszönhetően 1994-től a cég már két termelőkútból termeli ki az ásványvizet 2005-ben a cég alapítványt hozott létre, melynek keretén belül környezetvédelmi, oktatási, nevelési és térségfejlesztési programon keresztül segíti a lakosság helyben tartását és életminőségének javítását.

Szőlőhegy

Az éghajlati adottságok kedvezőek a szőlőművelésre, bortermelésre a térségben. A szőlőkultúra nagy múltra tekint vissza a községben, de ma már kevésbé jelentős a szőlőtermesztés aránya. A Szőlőhegy egésze kertes mezőgazdasági területként van számon tartva, úthálózata szinte az elmúlt 200 évben állandó. A szőlőtáblák felett állnak a völgy felé néző, helyi kőből épült, nyeregtetős, alapincézett prэшázak, melyek ma egyre inkább üdülőházakként, nyaralókként funkcionálnak.

Hagyományos településrész

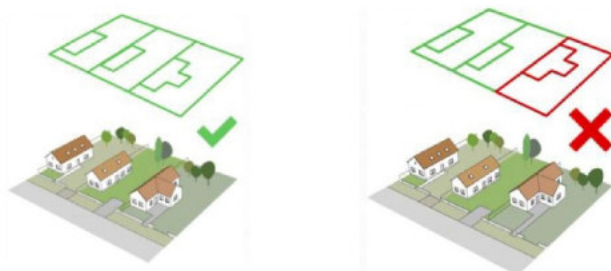
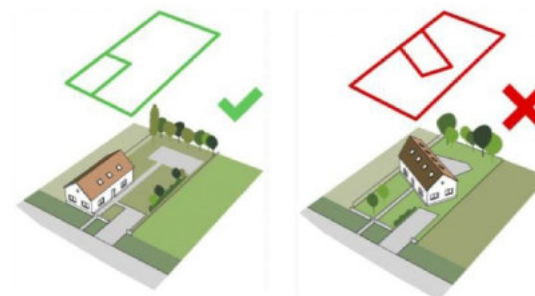
Kékkút egy út menti, illetve útelágazásban lévő település, jellemzően szalag, azaz hosszú, de keskeny méretű telkekkel. Falusias jellegű, oldalhatáros és néhol fésűs beépítésű. A községben legújabb kori utcák nem alakultak ki napjainkig sem. Ez viszonylag ritka a települések között, ahol az új szerkezeti részek általában problémát okoznak, nem megfelelően illeszkednek az ősi településmaghoz sem beépítés, sem pedig karakter terén. Kékkúton a 150 évvel ezelőtti utcai telekhatár állapothoz képest a mai jellemzők közel azonosak, így minden meglévő utcai telekvonalat történetinek kell tekinteni. A község épületállománya jól illeszkedik a tájba, ami elsősorban a magastetős hagyománynak, a település sajátos morfológiáját tiszteletben tartó korábbi településrendezésnek és az épületek többségére jellemző visszafogott méreteknél és arányoknak köszönhető. A belterület egységes, homogén területnek tekinthető építészeti karakterét illetően. A lakóházak utcafrontra merőlegesek, oldalhatáron, utcafronton állnak, néhol előkertesek. A tetőgerinc kivétel nélkül szintén merőleges az utca vonalára. A templom és a hozzá tartozó templomkert a település súlypontját jelenti. Itt törik meg élesen a főút és itt alakultak ki az intézmények és kereskedelmi egységek is. A település kiemelkedő értékének tekinthető és egyediségét tovább gazdagítja a Kütyü településrész egyoldalas utcászerkezete, ahol a Káli-medence látványa tárulkozik fel. Ez a szerkezet az egész Dunántúlon egyedülálló. Általánosságban javasolható a falukép megőrzése és védelme.

6. ÉPÍTÉSZETI ÚTMUTATÓ

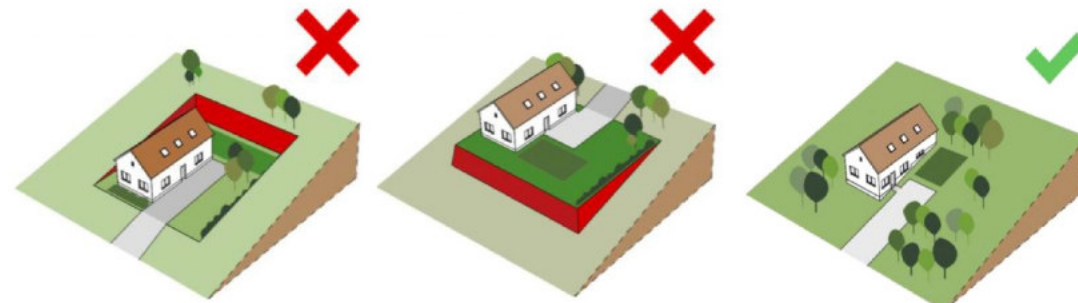
Hagyományos településrész Beépítés

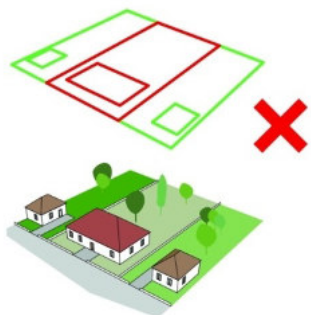
A település kialakult beépítéséhez való igazodás érdekében az oldalhatáron álló, az utca vonalára merőleges telepítés javasolt. Az utcavonaltól elforduló, a kialakult rendszert megbontó szabadon álló elhelyezés nem megengedhető. A régi lakóházak általánosságban utcafrontra épültek, ezért ez a követendő minta. Az utcafrontról visszahúzott telepítés és előkert létesítése lehetséges, de csak ott, ahol ezt a kialakult szerkezet lehetővé teszi, azonban az oldalhatáros elhelyezést és a kialakult előkertek méretét tartani kell. Az épület utcavonalról való hátraléptetése nem lehet drasztikus méretű, a kialakult utcaképet nem érintheti hátrányosan.

Terepalakítás

Az épületek elhelyezésekor gondoskodni kell azok tájba illesztéséről, a környezetükhöz való összhangjukról. A telek formájának kialakítása a terepviszonyok függvényében kell, hogy történjen, a háznak igazodnia kell a terepadottságokhoz. A nagy talajmunka kerülendő, mert drága, maradandó tájsebet okoz és feltűnővé teszi az építendő házat. Ha földmunkára van szükség, mindenképp kerüljük a nagy bevágásokat és a hatalmas feltöltéseket. A terepalakítás elkerülése érdekében érdemes a házat részben a földbe süllyeszteni, vagy szinteltolást alkalmazni, hogy épületünk beleolvadjon a tájba.

Épülettömeg

A település történeti belterületén a lakóházak egytraktusos alaprajzi elrendezésűek. A hosszú, de keskeny keresztmetszetű házak mindegyike földszintes. Az ősi faluképet megbontani a hagyományos arányok mellőzésével tilos. Tetőtér beépítésére azonban lehetőség van. Továbbá keresztszárny építése is lehetséges, az utcavonalról visszahúзва oly távolságban, mely az utcaképet már nem befolyásolja.

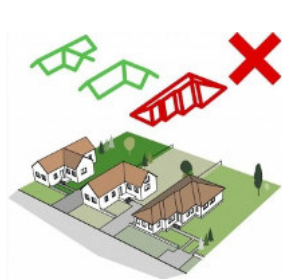
Magasság

A településen a földszintes házak jellemzőek, magasságuk közel azonos. Az új építési házak tetőtere már beépített, de a szomszédos házak magassága szintén illeszkedik egymáshoz. Az épületállomány és az utcaképek egységének megőrzése érdekében a településen többszintes házak építése és emeletráépítések nem megengedettek. Az újonnan épülő lakóházak magasságának követnie kell a kialakult mintát.

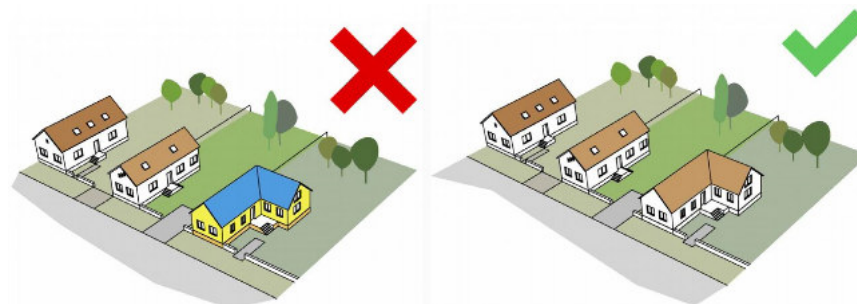
Tetőzet

A településen épületek csak magastetővel (nyeregtetővel) létesíthetők. A tetőzet a hagyományos formákhoz igazodó kell, hogy legyen. Hajlásszöge 40° -nál alacsonyabb, 45° -nál meredekebb nem lehet. Tetőhéjazatként kizárólag égetett agyagcserepet, nádat és sötét tónusú kiselemes hatású fedést lehet alkalmazni. Táblalemez, palafedés és bitumenes zsindely alkalmazása nem megengedett. Részlegesen nemesfém héjalás lehetséges. Torony, előtető kialakítható, de kizárólag a hagyományos, a környéken használt anyagokból. Javasolt az utcára merőleges tetőgerinc.

Anyag-és színhasználat

Lakóépületek a helyi építészeti hagyományoknak megfelelően helyi kő vagy vakolt homlokzati megjelenéssel, illetve a településre jellemző pasztelles színezéssel alakíthatóak ki. Nyerstégla felület épülethomlokzaton nem alkalmazható, a macskalépcső kivételével. Kékkúton az egyszerű fehér, szürke, valamint ezek árnyalati dominálnak. Így a település karakteréhez igazodó színek a fehér, a tört fehér. Az újonnan épülő vagy átalakításra kerülő házaknak harmonizálniuk kell a visszafogott anyag- és színhasználatú épületállománnyal. A feltűnő, rikító színhasználat nem megengedett. Új építés estén feltétel a macskalépcső kialakítása.

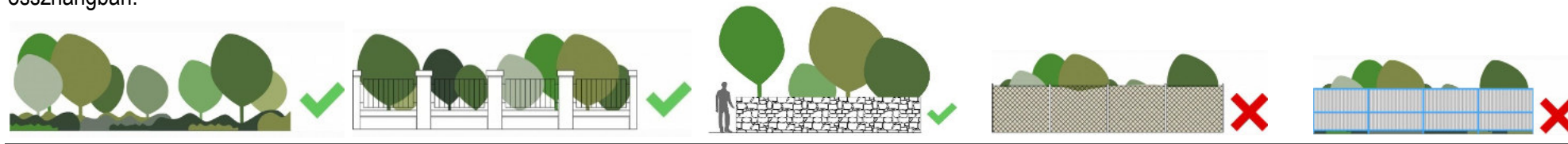
Utcai homlokzat

Az épületek részletképzései, az ajtók, ablakok anyagokban és színvilágukban harmonizáljanak a vakolatszínnel, illetve a fő felületen alkalmazott anyagokkal. Műanyag nyílászárók, harsány színek alkalmazása nem javasolt. Az épületek utcai homlokzatán nem lehet gépészeti elemeket, például parabolaantennát, klímaberendezést, napkollektort, turbókazánt, központi porszívó szellőzőnyílását és gáznyomásszabályozót elhelyezni. Az oromfalon erkély, loggia kialakítása nem megengedhető. Az utcai homlokzaton garázs nem nyitható a hagyományos utcakép megőrzése céljából. A vakolatdíszek kialakításánál a tradicionális formák alkalmazása javasolt. A községben látható vakolatdíszek mind fehér színűek. Az idegen formákat és a túldíszítettséget kerüljük. Az oromfalon a hagyományos ablakok alkalmazása feltétel.

Kerítés

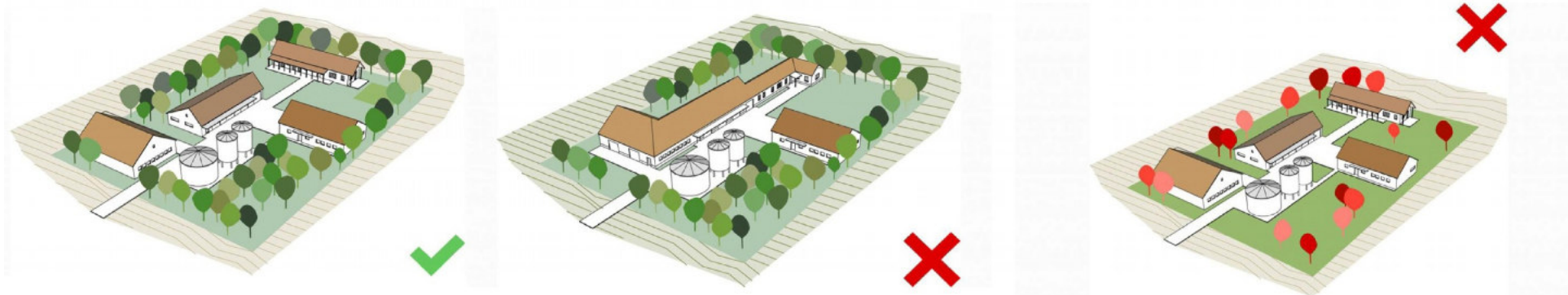
Lakótelek utcai telekhatárán természetes anyaghasználatú, natúrhatású áttört kerítés vagy kőbástya létesíthető növényzettel kísérvé. Egyéb telekhatáron csak az utcaihoz hasonló vagy növényvel kísért drótfonatos kerítés, léckerítés alkalmazható. Nem elfogadható a túl magas tömör kerítés, áttört kerítések esetében pedig azok nádszövettel való zárása. Látszó beton és zsalukő sem alkalmazható. Oszlopos kerítéseknél 1/3 lábazat, 2/3 transzparens rész arányban legyen kialakítva, a hagyományohoz igazodva fa lécekkel. Természetes határ, növényzetből kialakított térelválasztás lehetséges. A kerítés és a ház szín- és anyaghasználata legyen összhangban.

Gazdasági terület

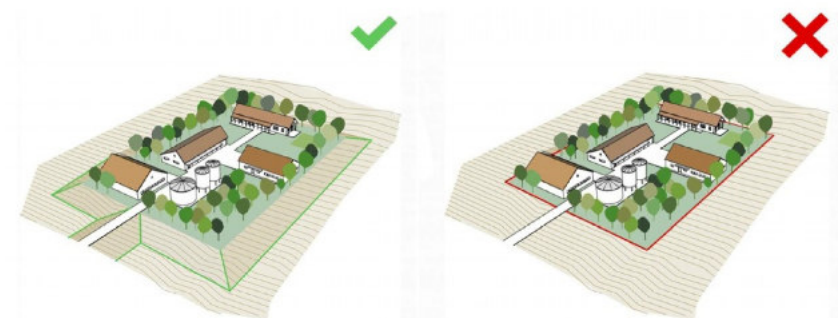
Telepítés

Többnyire szabadonálló épületek dominálnak. Az épületek elhelyezése és a telek alakítása derékszöges rendszerben történjen! Az épületek oldalvonalának a telek oldalhatárával párhuzamosnak kell lenni. Ügyeljünk a kellő faállomány telepítésére! Kerüljük a tájképet zavaró, túlzóan nagy épületeket!

Terepalakítás

A terepre illesztésnél törekedni kell a lehető legkevesebb földmunkára. A legjobb megoldás az épület, vagy a kerítés részleges bevágása. Kerülendők a túlzóan nagy támfalak!

Magasság

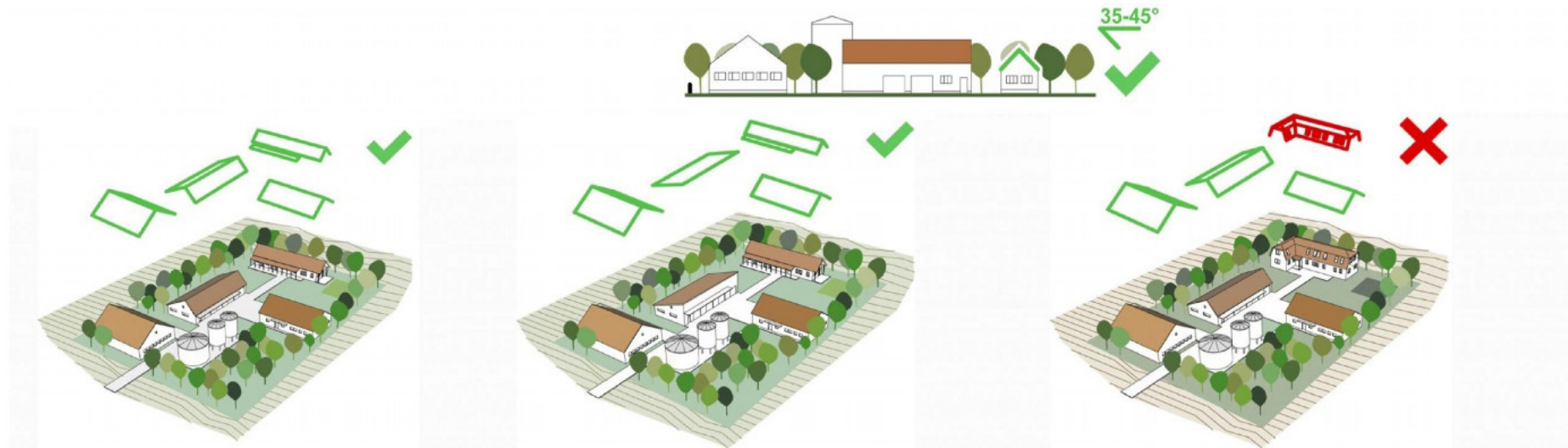
Törekedjünk az egységes magasság kialakítására. A tájból túlzóan kiemelkedő, a növényzetnél sokkal magasabb épületek kerülendők.

Gazdasági terület

Tetőhajlásszög, tetőforma

A meglévő épületek közé épülő új épületeknek közel azonos tetőhajlásszöggel kell rendelkezniük. Az új üzemek építésénél a szomszédos épületekhez kell illeszkedni.

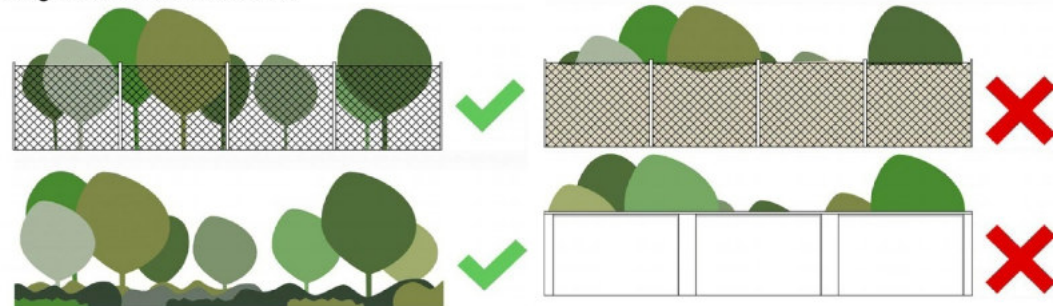
Szín

A visszafogott színek érvényesüljenek! Nem elfogadható a tájba nem illő, rikító színek használata.

Kerítések

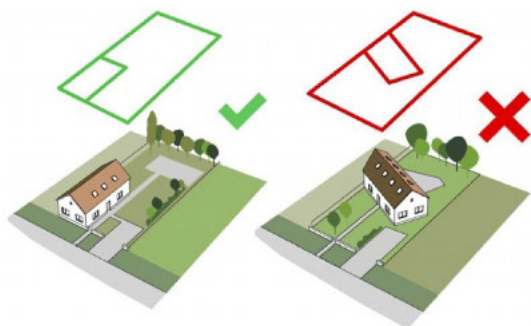
Az áttört kerítések a kívánatosak, a tömör, tájba nem illeszkedő, nem átlátható megoldások kerülendők.

Szőlőhegy

Telepítés, terepalakítás

A településrészen ritkábban, szellősebben építkeznek. Nagy zöldfelület jellemzi a településrészt. A beépült részeken jellemzően oldalhatáron vagy szabadonállóan építkeznek. Az épületek elhelyezése az utcára párhuzamos és merőleges rendszerű. A tetőgerinc lehetőleg merőleges legyen az utca vonalára. A nagy burkolt felületek kerülendőek. A terepre illesztésnél törekedni kell a lehető legkevesebb földmunkára. Az épületek elhelyezésénél kerülni kell a jelentős földmunkákat, a jelentős bevágásokat és feltöltéseket!

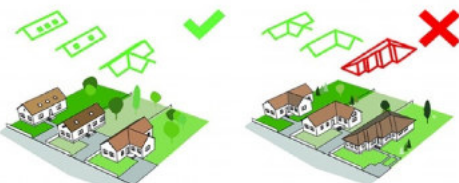
Szín

A színek harmonizáljanak egymással, a pasztel színek domináljanak. Nem elfogadhatóak a rikító színek használata.

Tetőforma

Az épületeknek közel azonos tetőhajlásszöggel kell rendelkezniük. A szomszédos épületekhez kell illeszkedni. Kerülni kell a bonyolult tetőformákat.

Kerítések

Kerüljük a kerítések létesítését!

Magasság

Az új épületeknek illeszkedniük kell a szomszédos épületek magasságához. Kerüljük a táiból kilógó épületeket.

7. MAI, IRÁNYADÓ PÉLDÁK

Épületek

Elsődleges irányadó példák a hagyományos építészeti jegyeket hordozó régi, illetve megfelelően felújított épületek a településen. Ezek a hagyományos lakóházak és részletkialakításaik, például az ablakok, a vakolatdíszek, a kémények, jól mutatják, hogy hogyan kell a település karakteréhez és a régebbi korok épületeihez is illeszkedni. A népi parasztházak az értékek, például a macskalépcső, a padlásnyílások, vakolathímek megőrzése mellett is átalakíthatóak modern otthonokká. Nem az egykori állapot szigorú konzerválása a cél, hanem hogy a népi építészeti elemeket még őrző, de a mai igényeknek is tökéletesen megfelelő épületállománnyal büszkélkedhessen Kékkút.

A felújításkor az épületek tömege, aránya és oromzata megtartandó, hiszen részben ezek alkotják a település egyedi és egységes arculatát. Az udvari homlokzat azonban szabadon alakítható, a hagyománytól való eltérés megengedett. Megjelenhetnek az udvari falakon nagyméretű nyílászárók, összefüggő üvegfelületek és más anyagok is. A kortárs épületek is egyszerűek legyenek, szomszédaikkal és távolabbi környezetükkel is azonos léptékűek legyenek, a helyi építészeti jellegzetességeket tükrözzék. Az újonnan épült vagy felújításra kerülő házaknak arányaikkal, anyaghasználatukkal, homlokzati megjelenésükkel igazodniuk kell az épített örökséghez.

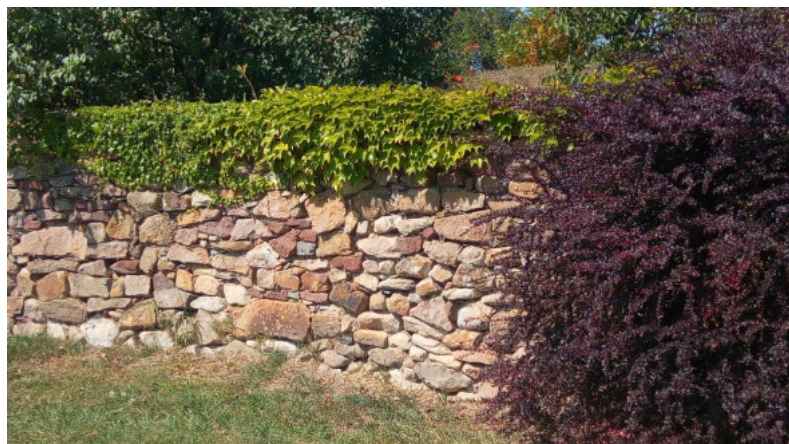
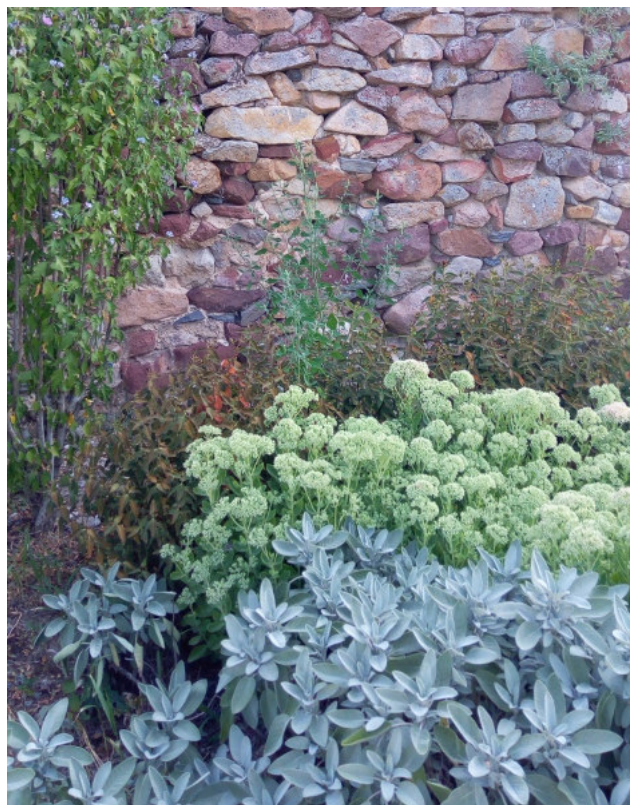
Szőlőhegy Épületek

Kerítések

Az egész tájegység meghatározó jellemzője a látszó kőkerítés. Kékkúton is a kötőanyag nélkül, vagy agyagos sárba rakott faragás nélküli kövek alkotta, ún. kőbástya kerítések még ma is igen értékes elemeit adják a faluképnek. Legszébb példáinál a kövek szinte természetes módon illeszkednek, nem is látható a kötőréteget képző habarcs. Ezért ezek a régi kőkerítések megtartandók, ezen felül pedig javasolt, hogy ahol egykor kőbástya volt, oda ismét törtköves kerítés kerüljön. A kőfalak mellett az egyszerű, transzparens fakerítések is igen kedveltek. Bevelt gyakorlat, hogy a kerítéseket növényekkel kísérik, a kapuzatokat pedig növényzettel futtatják be.

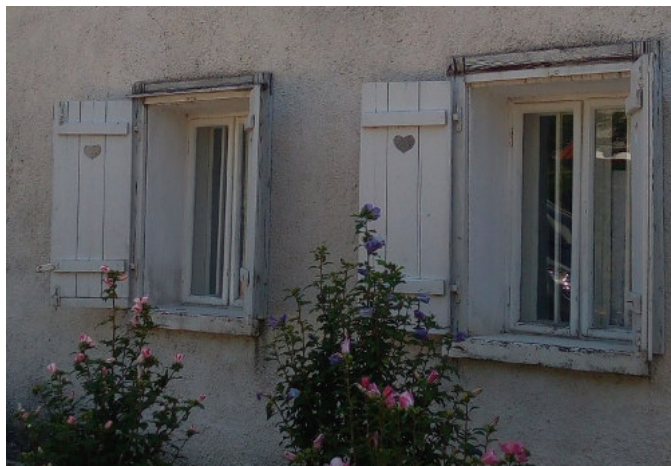

Előkertek, kertek és növényalkalmazás

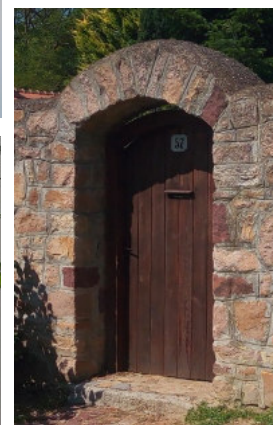
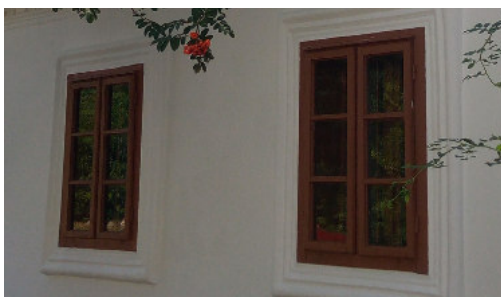
Az esztétikus és barátságos utcaképhez nagyban hozzájárulnak az épületek előtt kialakított előkertek, virágoskertek. Az előkertek növényzetkialakításának elsődleges szabálya, hogy a közlekedést és az utak beláthatóságát ne akadályozza. Így az előkertekben az alacsony növényállomány ültetése javasolt, ami az értékes homlokzatokat sem takarja ki, a kerítéseket pedig élővé, kevésbé monotonná teszi. Ezért például a futónövényeknek engedjük, hogy felfussanak a kerítésfalakra. Fontos, hogy a tájegységre jellemző, őshonos fajokat alkalmazzunk és egzotikus, tájidegen növényeket ne ültessünk!

A magánkertekben is elsősorban a hazai flórát reprezentáló fajok telepítése és többszintű növényállomány kialakítása javasolt. Lehetőség szerint fákat ne vágjunk ki, hiszen több évtized mire szélvédettséget adóvá és díszítő értékűvé válnak. Követelmény az özönnövények és inváziós fajok mellőzése. A telepített tujasorokat, az örökzöldek tömeges alkalmazását és a nagyterjedésű gyepfelületeket is lehetőleg kerüljük, mert idegenül hatnak.

Ajtók, ablakok

A lakóházak megjelenését és az utcák hangulatát a nyílászárók nagyban befolyásolják. A településen a hagyományos ablakok kétszárnyúak, jellegzetesen hat osztatúak. Általánosságban két kisebb ablak található szimmetrikusan elhelyezve az oromfalon. Anyaguk minden esetben fa, színük barna, zöld, esetenként fehér. Az ablakok elé tett fa szerkezetek nem csak a hőszigetelés miatt hasznosak, hanem még hangulatosabbá tehetik a homlokzatokat. Az egész Balaton-felvidéki tájegységen megtalálhatóak ezek a lécs-, vagy deszkabetétes spaletták, más néven zsalugáterek. Színük megegyezik az ablakkeretekkel és sokszor egyedi mintázatokkal vannak díszítve. Szépen kialakítottak és sok helyütt kihangsúlyozottak a kapubejárók és a különálló kertkapuk. Anyaguk fa, ritkábban kovácsolt vas. A bejárati ajtók a kert felőli homlokzaton kapnak helyet.

Homlokzatrészletek

Az arányos tömegformálás mellett épp oly meghatározó az utcai homlokzatok esztétikus kiképzése, hiszen nagyban hozzájárul nem csak az épületek karakteréhez, hanem az utcák hangulatához és az egész település képéhez is. Kékkúton az egyszínű, egyszerű és természetes anyaghasználatú homlokzatok terjedtek el, ezekhez kell alkalmazkodni a jövőben is. A legtöbb épület tagozatos, a lábazat ritkán van eltérő anyagból, színezéssel kiemelve. Az oromfalak legszebb eleme a vakolathímzés, melynek az egész tájegységben hagyománya van. Főképp a XIX. században alkalmazták őket a lakóházakon, az intézményeken, sőt még a présházakon is. Az építés éve, ritkábban az építtető neve is megjelent az oromfalakon, de sosem önmagukban álltak, mindig apró díszítmények alkotta keretbe foglalták őket. Ma már a település kevesebb házában van jelen vakolatdísz, ennek ellenére a felújításokkor ajánlott a használatuk. A kortárs épületeken szintén megjelenhetnek, de a kialakult szabályokat szigorúan követve. A díszítmények mindig szimmetrikusan helyezkedjenek el, méretük arányos legyen, látható és egymással harmonizáló. A vakolathímzések a visszafogott homlokzatokat díszítik igazán, leginkább a fehérre meszelt oromzaton mutatósak. A hagyományos motívumokat célszerű alkalmazni, a tájidegen elemek megjelenítése oda nem illővé teszi a házat. A formák alkalmazásának jó példáit találhatjuk a községben. Több házon látható visszafogott, de igényes vakolatdísz az ablakok körül, illetve a szoborfülkék kialakítására is találunk követendő mintát. A meglévő minták szolgai másolása azonban nem ajánlott, a túldíszített homlokzatokat kerüljük.

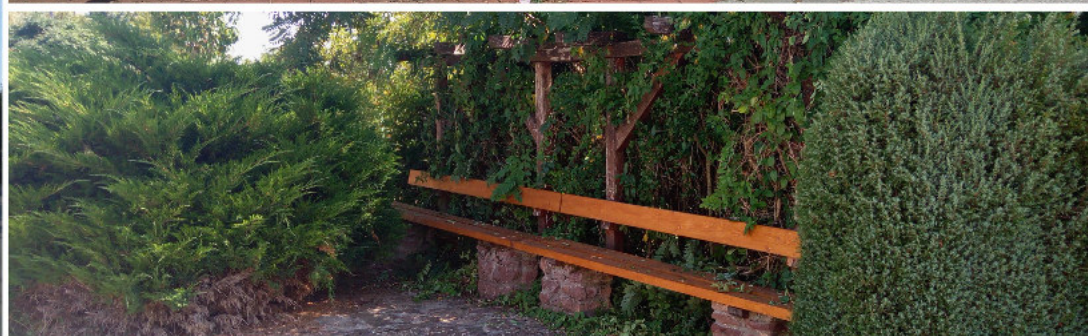
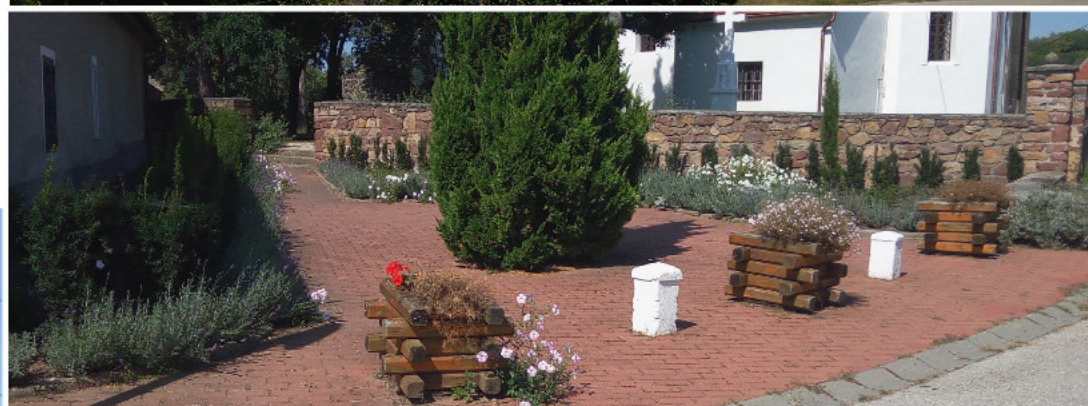
Kémények

A manapság egyre kisebb szerepet kapó kémények igen fontos részei az épületeknek. Sokszor a tető középpontjában, a gerinc közelében elhelyezkedő kémény kihangsúlyozása régen hagyomány volt. A településen fellelhető magas, tagolt, fehérre meszelt, különböző fejezetű kémények a tájegység jellegzetes elemeit adják. A népi építészet fennmaradása érdekében ezek követendő példák. Kékúton számos eset utal arra, hogy a tulajdonosok előszeretettel állítják vissza az eredeti állapotra a kéményeket az épületek felújítása során.

8. UTCÁK, TEREK

Kékúton a fő út keresztmetszete viszonylag szélesnek tekinthető, csak a templom előtti kanyarban szűkül be, mely adottságként kezelendő. Ezen út két oldalán járda lett kialakítva, melyek mentén fasorok nyújtanak árnyékot, több helyen pedig parkolásra is van kijelölt hely. Ez a légtérarány kellemes és befogadó. Hasonlóan széles a Kütyü településrészt feltáró utca is, itt azonban az igényesen fenntartott előkertek változatos növényei és zöldje, illetve a hagyományos fehérre meszelt házak teszik barátságossá és egyedivé. A látvány javítása érdekében azonban javasolt, hogy a légkábelek létesítése helyett kerüljön előtérbe a közművek földbe fektetése. A községben közösségi szabadterhasználatról és szoros értelemben vett főtérrel nem beszélhetünk. Az egyutcás kis település egyetlen nagyobb, reprezentatív szerepkörű teresedése a templomkert mellett található. Megemlíthető még a Kütyü városrész elbűvölő kis „zöld sarka”, mely privátabb pihenést szolgálja.

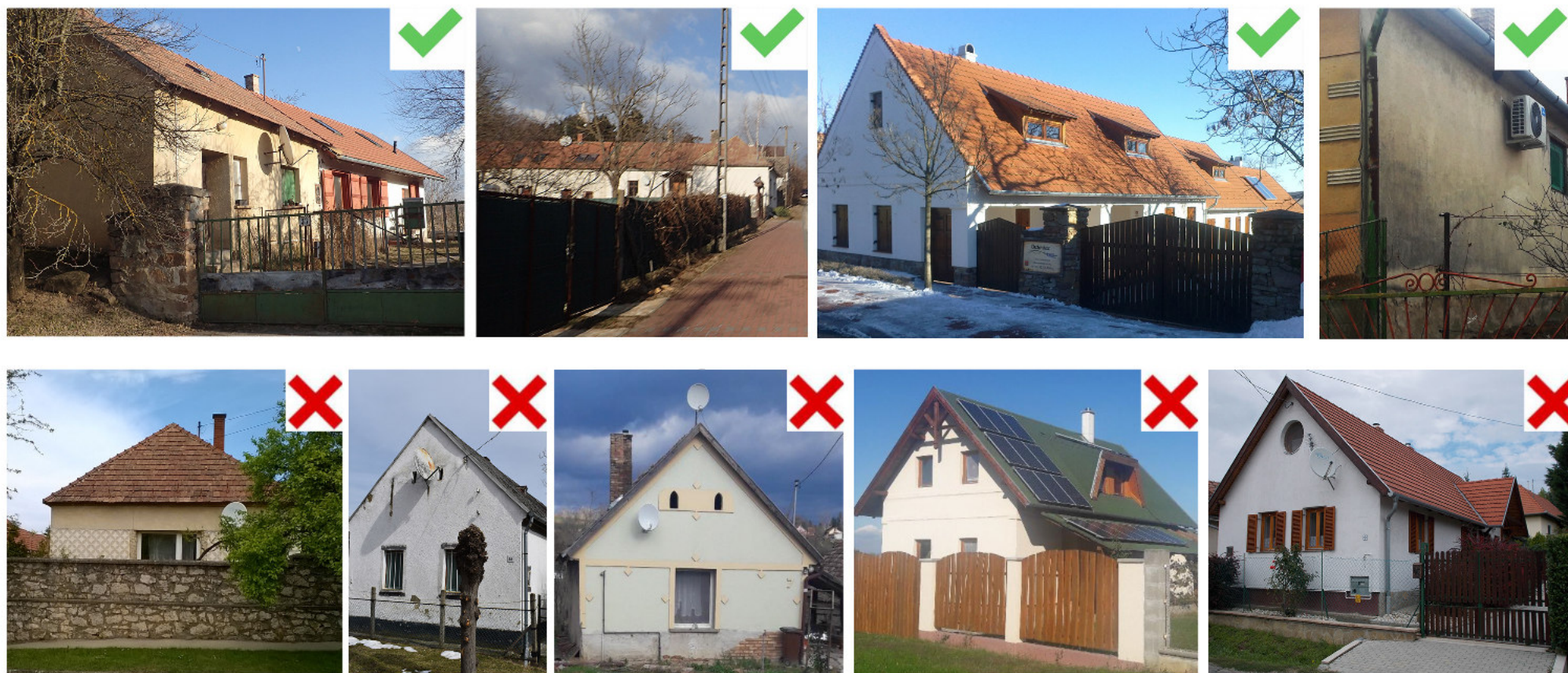
9. HIRDETÉSEK, REKLÁMTÁBLÁK

A településen jelenleg nincs olyan kereskedelmi épület, melyen cégér van kihelyezve, hirdetőfelület sincs, reklámfelület pedig csak a két vendégfogadó intézmény kerítésén található. Az alábbiakban ismertetjük a kihelyezés szabályait és bemutatunk néhány követendő példát, melyek Kékkúton is alkalmazhatóak lehetnek a jövőben és megfelelőek a település arculatához, gazdagíthatják képi megjelenését. A község teljes területén reklám kihelyezése csak a helyi termelés, szolgáltatás és vendéglátás elősegítése céljából lehetséges. A reklámfelületek anyaghasználata és formavilága a helyi hagyományokhoz kell, hogy igazodjon, így az utcátáblák, hirdető és reklámfelületek anyagának minden esetben fa ajánlott. Elhelyezésük a táj-és településképet hátrányosan nem befolyásolhatják. A telken belül önállóan állhat figyelemfelkeltő tábla, közterületen viszont csak útbaigazító táblaként vagy közműoszlopokon helyezhető el. A reklám megjelenhet a támfalon, a kerítésen, illetve az épület homlokzatán is. A cégérnek azonban a homlokzat szerves részét kell alkotnia, harmonizálnia kell az épület színhasználatával és arányaival, a nyújtott szolgáltatást, terméket kell, hogy szimbolizálja. A település egész területén óriásplakát, hideg színhőmérsékletű és vibráló fényjelenség nem alkalmazható.

10. EGYÉB MŰSZAKI BERENDEZÉSEK

A lakóterületeken a gépészeti elemek elhelyezése, illetve kialakítása az oromfalon, utcai homlokzaton nem lehetséges (kivéve ez alól azt az esetet, amikor nincs más műszaki megoldás). Ilyen gépészeti elemek (például a klímaberendezés kültéri egysége, turbókazán szellőzőnyílásai és egyéb elemek), illetve parabolaantenna elhelyezése lehetőség szerint az utcáról kevésbé látható helyen történjen. Napelem, vagy napkollektor csak tetősíkból vagy a kert kevésbé látható helyén önállóan is elhelyezhető, utcai tetőzeten kerülendő.

KÉPJEGYZÉK

Fedlap jobbra fent: Fő út 14.
jobbra lent: Fő út3.

9. oldal: Fő út 55.

10. oldal felső sor: Fő út 19.
alsó sor: Fő út 39.

11. oldal felső sor: Fő út 3.
Fő út 2.
alsó sor: Fő út 38.
Fő út 27.
Fő út 53.
Fő út 52.
Fő út 32.

26. oldal felső sor: Fő út 52.
Fő út 32.
alsó sor: Fő út 14.
Fő út 3.
Fő út 39.

27. oldal felső sor: Fő út 40/b.
Fő út 44hrs
alsó sor: Fő út 22.
Fő út 33.

IMPRESSZUM

Megbízó

Kékkút község Önkormányzata
8254 Kékkút, Fő u. 5.
Telefon: 87/563-055
Honlap: www.kekkut.hu
Polgármester: Pék László
Főépítész: Hornyák Attila

Készítő

Város és Ház Bt.
1149 Budapest, Várna utca 12-14.
Telefon/fax: 06-1-340-2382
E-mail: varoseshaz@varoseshaz.hu
Honlap: www.varoseshaz.hu
Ügyvezető: Bárdosi György
Vezető tervező: Bárdosi Andrea
Készítők: Gerencsér Dorina, Bárdosi Andrea, Bárdosi György
Fotók: Gerencsér Dorina, Bárdosi Andrea, Bárdosi György, Nagy Szabolcs
Légi fotók: Civertan Grafikai Stúdió

Budapest, 2018 április.